

Brüssel, 23.5.2018
COM(2018) 406 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Eesti 2018. aasta riiklikku reformikava
ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Eesti 2018. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus²,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone³,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 22. novembril 2017 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 22. novembril 2017 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles Eestit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus koosta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis soovitus euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) vastu 14. mail 2018.
- (2) Kuna Eesti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Eesti tagama euroala majanduspoliitika soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitustes, eelkõige soovitus 1.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² COM(2018) 406 final.

³ P8_TA(2018)0077 ja P8_TA(2018)0078.

- (3) 2018. aasta aruanne Eesti kohta⁴ avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Eesti edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. Komisjon järeltab oma analüüsi põhjal, et Eestis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.
- (4) Eesti esitas 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁵ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas täiendavad üksikasjad kõnealuse sätte kasutamise kohta suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega⁶.
- (6) Eesti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse kavade kohaselt jõuab valitsemissektori eelarve 2017. aasta puudujäägist 0,3 % SKPst 2018. aastal ülejääki 0,2 % SKPst ja 2019. aastal 0,5 % SKPst ning seejärel liigub eelarvetasakaalu suunas. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk on struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks ümberarvutatud⁷ struktuurne eelarvepuudujääk olema 2018. aastal 0,8 % SKPst ja 2019. aastal 0,4 % SKPst ning ka järgnevatel aastatel peaks struktuurne eelarvepositsioon peaks olema kerges puudujäägis. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks jääma 2018. ja 2019. aastal alla 9 % SKPst ning vähenema 2022. aastaks 5,3 %-le. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik. Tulueelduste negatiivsed riskid on peamiselt seotud mõne meetmega, mis ei ole piisavalt täpselt kindlaks määratud ja mis mõjutab kogu programmiperioodi.
- (7) 2018. aastal soovitatakse Eestil keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Selleks ei tohi valitsemissektori esmaste netokulude⁸ nominaalne kasvumäär ületada 6,1 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,2 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse sellest nõudest mõnevõrra kõrvale. Võttes arvesse, et Eesti prognoositav SKP lõhe on

⁴ SWD(2018) 205 final.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).
COM(2014) 494 final.

⁷ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁸ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

2019. aastal 2,7 % ja prognoositav SKP kasv jääb allapoole hinnangulist potentsiaalset kasvumäära, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 4,1 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames kohaldatava matriksi kohasest nõudest. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest nõudest mõnevõrra kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Eesti peab olema valmis võtma 2018. ja 2019. aastal nõude täitmiseks täiendavaid meetmeid.

- (8) Piisavama sotsiaalse turvavõrgu tagamine koos paremate teenuste osutamisega on Eestis jätkuvalt suureks väljakutseks. Eesti kulutab sotsiaalkaitsele vähem (ligikaudu 16 % SKPst) kui teised Euroopa Liidu liikmesriigid keskmiselt (ligikaudu 28 % SKPst). Sotsiaalsirete mõju vaesuse vähendamisel on paranemas, kuid on endiselt nõrk ja alla Euroopa Liidu keskmist. Suhtelise vaesuse määr on Eestis jätkuvalt kõrge, eelkõige puuetega inimeste, tööta leibkondade ja eakate puhul, eriti kui inimesed elavad üksi. Sissetulekute ebavõrdsus (5,6 % 2016. aastal) on hoolimata hiljutistest edusammudest Euroopa Liidu keskmisest (5,2 % 2016. aastal) endiselt suurem. On võetud meetmeid suurtele peredele piisavate perehüvitiste tagamiseks, mis on veelgi vähendanud suhtelist vaesust laste hulgas. Toimetulekutoetuse taset suurendati, lisades stiimuleid tööle naasmiseks. Väikest pensioni saavatele ja üksi elavatele inimestele 115 euro suuruse hüvitise maksmine oli esimene samm väga kõrge suhtelise vaesuse määra vähendamiseks selle elanikkonnarühma puhul. Suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse lõhe puudega ja puudeta inimeste vahel (20,9 % 2016. aastal) oli samuti suurem kui Euroopa Liidu keskmine (10,1 %). Pikaajalise hoolduse teenuste rahastamine ei vasta vananeva elanikkonna vajadustele. Käimasoleva haldusreformi mõju kvaliteetsete teenuste pakkumisele ilmneb hiljem.
- (9) Sooline palgalõhe on endiselt üks Euroopa Liidu suuremaid (25,3 %), kuigi see on vähenemas. Vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemi hiljutiste muudatustega edendatakse töö ja eraelu tasakaalu. Need muudatused peaksid andma naistele stiimuli varasemaks tööle naasmiseks ning seeläbi aitama vähendada soolist palgalõhet Eestis. Muudatused rakendatakse aastatel 2018–2020. Praegu on arutlusel ettepanek vanemapuhkuse reformi teise etapi kohta. Selle raames ja laiemas perspektiivis on oluline jätkata koostööd sotsiaalpartneritega ja tugevdada nende suutlikkust väga väikse osalemismäära tingimustes. Soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatusi, mille eesmärk on parandada palkade läbipaistvust, ei ole veel vastu võetud ning nende vastuvõtmise korral kohaldatakse neid üksnes avaliku sektori asutuste suhtes. Sooliste palgaerinevuste analüüsi vahendit ei suudeta välja töötada enne 2019. aastat.
- (10) Eesti tootlikkuse aeglane kasv on seotud tagasihoidlike tulemustega teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas. Võttes arvesse, et vähem kui 0,5 % Eesti ettevõtetest tegeles 2016. aastal teadustegevusega, on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse intensiivsus ainult 0,7 % SKPst – pool ELi keskmisest 1,3 %. Mitmed innovatsiooni mõõtmise näitajad (nt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes loovad uusi tooteid ja protsesse või tegelevad ettevõttesisesel innovatsiooniga) on viimastel aastatel märkimisväärselt halvenenud. Kuigi on mõned kõrge lisandväärtusega ja teadmispõhised majandusvaldkonnad, on teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, teaduse ja ettevõtluse vahelised sidemed ning ettevõtete innovatsiooni- ja tehnoloogiline suutlikkus endiselt tagasihoidlikud. Avaliku sektori kulutused teadusele, tehnoloogiale ja innovatsioonile on traditsiooniliselt olnud Euroopa Liidu keskmisest suuremad. Siiski tekitab probleeme asjaolu, et avaliku sektori teadusuuringute prioriteedid ei ole piisava selgusega kindlaks määratud. Eesti

on võtnud mitmeid meetmeid majanduses teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks, kuid väljakutseks on maksimeerida nende mõju.

- (11) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Eesti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Eestile esitatud soovituste järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Eesti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (12) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁹ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.

SOOVITAB Eestil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 4,1 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Parandada sotsiaalse turvavõrgu piisavust, eelkõige eakate ja puudega inimeste jaoks. Võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks, sealhulgas erasektoris palkade läbipaistvuse suurendamise kaudu.
2. Edendada teadustegevust ja innovatsiooni, eelkõige nähes ette tõhusad stiimulid innovatsioonibaasi laiendamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

⁹ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.